

Årets sortförsök

Fyra nya in

Robert Olsson, NBR Nordic Beet Research Foundation

Fyra nya sorter kom in på sortlistan: Nexus, Jenny, Theresa KWS och Lucilla KWS.

Försvinner gör Jesper, Palace, Zanzibar och Sapporo, men först till den kompletterande beställningen inför 2010.

Det gör att du som odlare inför beställningen nu i januari har 15 sorter att välja mellan. På betningssidan är det enklare. Allt frö kommer att betas med samma produktmix, Gaucho 60 g + Tiram + Tachigaren.

Sju av de elva sorterna på den nya listan delar vi med yrkesbröderna i Danmark.

Sortvalet blir allt viktigare. Val av fel sort kan lätt kosta flera ton socker per hektar. Värt att ta sig en ordentlig fundare alltså. Innan du läser vidare rekommenderar jag specialartikeln om sorter på nematodinfekterad mark. Här är sortvalet som allra viktigast.

Avkastning från 94 till 106

Diagrammet visar de tillgängliga sorterna från den lägsta till den högst avkastande sorten. Stirra dig inte blind på små skillnader. En eller två enheters skillnad ligger inom den statistiska felmarginalen. Sorterna som försvinner inför höstbeställningen till 2010 ligger som du ser på den sämre sidan tillsammans med jumbon Julietta och dess kollega Theresa KWS. Men återigen, med nematoder i marken är bilden en annan.

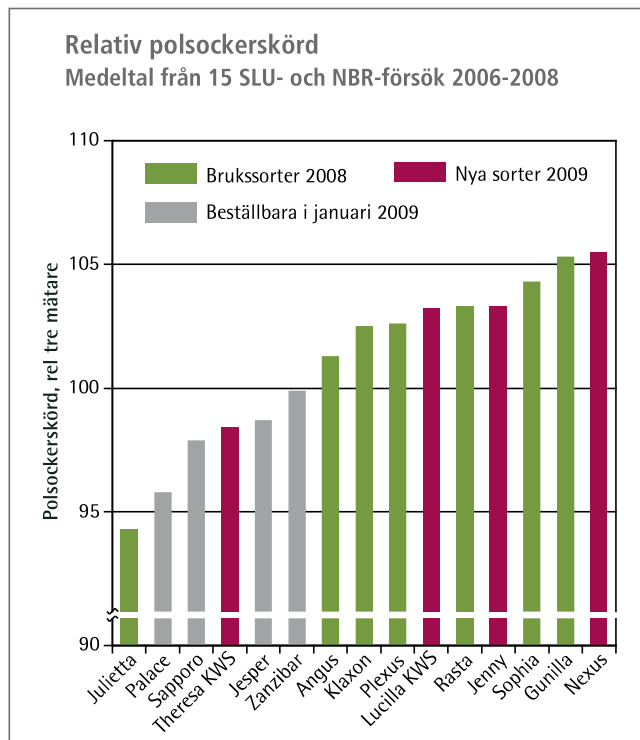
Bokstäver för bästa överblick

Uppslaget på sid 34-35 visar rangordningen mellan sorterna för alla väsentliga egenskaper. Här ser du vad som skiljer. Ingen sort är bra på allt. Vad är viktigt för dig? Du avgör.

Vill du ha siffror på skillnaderna så finns de flesta i tabellerna på sidan 33.

Alla detaljer på nätet

I år har vi begränsat siffermaterialet här i tidningen men liksom tidigare hittar du fullständiga försöksrapporter på nätet, antingen på NBRs hemsida www.nordicbeet.nu eller på www.sockerbetor.nu.

Provning av sorter beställbara våren 2009

Medeltal från 15 försök 2006-2008

Sort	Antal plantor 1000-tal/ha	Renvikt ton/ha	Sockerhalt %	Polsockerskörd ton/ha	rel. 1-3	Blåtal mg/100 g beta	K + Na mM/100 g beta	Renhet %	Renhet -blast/ sten %	Jordhalt %	Intäkt diff kr/ha
Medel mätare 1-3	95,5	72,5	17,6	12,8	100	13	3,7	92,1	93,1	3,3	0
1 Rasta	95	75,3	17,5	13,2	103	11	3,4	92,2	93,1	3,3	740
2 Jesper	96	70,9	17,7	12,6	99	13	4,1	92,5	93,3	3,1	150
3 Sapporo	95	71,3	17,5	12,5	98	13	3,7	91,6	92,9	3,6	-590
4 Gunilla	97	76,9	17,4	13,4	105	11	3,7	92,1	93,1	3,4	1090
5 Julietta	97	70,7	17,0	12,0	94	18	4,3	92,4	93,4	3,0	-1560
6 Sophia	97	76,4	17,4	13,3	104	11	3,7	92,1	93,2	3,2	950
7 Klaxon	97	76,4	17,1	13,1	102	12	3,7	92,3	93,3	3,2	400
8 Palace	94	69,5	17,5	12,2	96	13	4,2	91,9	92,9	3,6	-1030
9 Zanzibar	96	73,8	17,2	12,8	100	11	4,1	91,5	92,6	3,9	-180
10 Angus	96	74,6	17,3	12,9	101	12	3,7	91,7	92,8	3,7	120
11 Plexus	98	76,8	17,0	13,1	103	12	3,9	92,0	93,2	3,3	530
16 Nexus	98	76,9	17,5	13,5	106	13	4,1	92,2	93,1	3,3	1260
20 Jenny	98	77,0	17,1	13,2	103	12	3,8	92,2	93,2	3,3	770
21 Theresa KWS	95	69,2	18,1	12,6	98	12	3,7	90,6	92,0	4,5	-300
23 Lucilla KWS	97	74,0	17,7	13,2	103	11	3,8	92,1	93,1	3,4	840
RSQ	68	85	96	92		89	93	81	90	90	
LSD 5%	1,7	2,0	0,2	0,4		1,0	0,1	0,6	0,4	0,4	

Sort	Sortägare	Resistens R God tolerans T Viss tolerans (T)			Antal plantor 1000-tal/ha		Mjöldagg %	Ramularia 0-100	Rost 0-100	Rotform skala 1-9	Nackhöjd cm	Stocklöpare antal/ha
		Rhizo- mania	Nema- toder	Aphano- myces	50%	slutlig	%	0-100	0-100	skala 1-9	cm	antal/ha
Medel mätare 1-3					56	95	36	13	15	5,4	5,6	35
1 Rasta	Syngenta Seeds	R	—	(T)	53	95	31	10	16	5,1	5,5	63
2 Jesper	Syngenta Seeds	—	—	—	56	96	46	13	8	5,8	5,3	17
3 Sapporo	Syngenta Seeds	—	—	(T)	58	95	31	16	20	5,2	6,0	25
4 Gunilla	KWS	—	—	—	50	97	18	11	27	5,0	5,3	34
5 Julietta	KWS	R	T	—	53	97	44	10	11	5,7	5,1	16
6 Sophia	KWS	R	—	(T)	50	97	18	13	23	4,7	5,0	26
7 Klaxon	Syngenta Seeds	R	—	—	52	97	37	10	21	5,5	5,6	0
8 Palace	Danisco Seed	—	—	—	51	94	41	13	12	5,4	5,4	17
9 Zanzibar	SESVDH	R	—	—	41	96	38	12	17	5,2	6,1	73
10 Angus	Danisco Seed	R	(T)	—	56	96	32	10	16	5,0	5,5	0
11 Plexus	Syngenta Seeds	R	(T)	(T)	64	98	28	9	24	5,1	6,1	15
16 Nexus	Syngenta Seeds	R	(T)	(T)	68	98	35	10	17	4,8	5,4	13
20 Jenny	Danisco Seed	R	—	—	58	98	38	10	15	5,1	5,5	8
21 Theresa KWS	KWS	R	T	—	54	95	37	12	12	4,8	4,7	0
23 Lucilla KWS	KWS	R	—	—	64	97	55	12	14	5,2	4,5	23
RSQ					80	68	90	78	80	7,1	9,1	12
LSD 5%					6	2	9	3	9	0,2	0,4	42

- Intäkstoppen är bred med sex sorter i gruppen "bästa val", Nexus, Sophia, Gunilla, Lucilla KWS, Jenny och Rasta.
- Det finns elva Rhizomaniaresistenta sorter.
- Vi har nu fem sorter – Julietta, Theresa KWS, Plexus, Nexus och Angus – med någon form av påvisad nematodtolerans. Men graden av tolerans varierar. Läs mer om dessa sorter på sid 36.
- *Aphanomyces* är den viktigaste jordburna sjukdomen för många odlare. Rasta, Sapporo, Plexus, Sophia och Nexus klarar sig bäst.
- Nexus och Plexus och startar snabbast. Slutligt plantantal ligger också högt.
- Theresa KWS har den klart högsta sockerhalten. I botten ligger Julietta och Plexus.

- De nya sorterna är inget framsteg vad gäller rotform. Tack vare hög skörd, dvs stora betor, tar sig ändå de flesta sorterna in i "bästa val"-gruppen. Plexus växer högst, medan Lucilla KWS och Theresa KWS växer lägst.
- Nytt för året är att två av fyra block i försöken sprutas mot bladsvampar. Det gör att vi nästa år kommer att kunna uttala oss om hur enskilda sorter reagerar på behandling. Under 2008 gav behandlade block i medeltal över fem platser och alla 68 sorterna 310 kg mer socker/ha. På en plats, Fädersminne, blev ökningen 1 100 kg socker/ha.
- De flesta sorter har en god "allmäntolerans" mot mjöldagg, Ramularia och rost. Var observant på att Julietta och ännu mer Lucilla KWS är känslig för mjöldagg. Med Rhizomaniaresistenser följer oftast en god resistens och tolerans mot Ramularia. Sophia och Sapporo, som saknar denna resistens, är här bland de mest känsliga sorterna. Gunilla blev lättast rostangripen.

Resultat från försök 2006-2008 för sorter beställbara i januari 2009

	Intäkt diff./ha	Resistens/tolerans			Stocklöpare Se nedan!	Skörd		Inre kvalitet	
		Rhizomania	Nematoder	Aphanomyces		Rotskörd	Polsocker	Sockerhalt	Blåtal
1. Bästa val	Nexus	Angus	Julietta	Rasta	Sapporo	Nexus	Nexus	Theresa KWS	Lucilla KWS
	Gunilla	Jenny	Theresa KWS	Sapporo	Palace	Jenny	Gunilla		Zanzibar
	Sophia	Julietta		Plexus	Gunilla	Gunilla	Sophia		Rasta
	Lucilla KWS	Klaxon		Sophia		Plexus	Jenny		Sophia
	Jenny	Lucilla KWS		Nexus		Sophia	Rasta		Gunilla
	Rasta	Nexus				Klaxon	Lucilla		
		Plexus				Rasta			
		Rasta							
		Sophia							
		Theresa KWS							
		Zanzibar							
2. Mellan	Plexus		Plexus	Angus	Angus	Angus	Plexus		Angus
	Klaxon		Nexus	Gunilla	Jenny	Lucilla KWS	Klaxon		Theresa KWS
	Angus		Angus	Jenny	Jesper	Zanzibar	Angus		Jenny
				Jesper	Julietta				Plexus
				Julietta	Klaxon				Klaxon
				Klaxon	Lucilla KWS				
				Lucilla KWS	Nexus				
				Theresa KWS	Plexus				
					Rasta				
					Sophia				
3. Sämre val	Jesper					Mätare	Mätare	Lucilla KWS	Mätare
	Zanzibar					Sapporo	Zanzibar	Jesper	Nexus
	Theresa KWS						Jesper		Palace
	Sapporo						Theresa KWS		Sapporo
							Sapporo		
4. Sämre än mellan	Palace					Jesper	Palace	Mätare	Jesper
						Julietta	Julietta	Palace	
	Julietta					Theresa KWS			Julietta
						Palace		Rasta	
								Sapporo	
								Nexus	
								Gunilla	
								Sophia	
								Angus	
								Zanzibar	
								Jenny	
								Klaxon	
								Plexus	
								Julietta	

Underlag	Data från NBR+SLU-försök 2006-2008, i vissa fall kompletterad med danska erfarenheter.
Förklaringar	Sorterna ligger rangordnade från bästa till sämsta inom alla kolumner utom för Rhizomania, nematoder, Aphanomyces och stocklöpare där sorterna ligger rangordnade i bokstavsordning.
	Mätare är medel av de tre mest sålda sorterna under försöksåret: Rasta - Jesper - Sapporo.
	Sorter inom samma färg kan statistiskt inte skiljas åt.
	Sorter i gruppen "3. Sämre val" kan med hög statistisk säkerhet betraktas som sämre än gruppen "1. Bästa val". Samma gäller grupp 2 mot 4. Varje färg spannar över samma nivå som LSD 5 %-värdet i aktuell tabell.
Ekonomi	Ekonomi enligt 2009 års avtal uträknat på redovisade medeltalsvärden över alla försök.
	Pris 25,51 Euro/ton 16 %-iga betor + 2,21 Euro (24 kr/ton vid 17,55 % sockerhalt) i marknadstillägg enligt nya branschavtalet 2009-2010. Kronkurs 9,559, sockerhaltsreglering, renhetsreglering, massatorräkne 21 kr/ton betor. Premier för K+Na ingår inte, ej heller premie för kvot-uppfyllnad, transportkostnader för jord och analyskostnad.
Stocklöpare	I underlaget ingår praktiska försök, svenska fältförsök och danska specialförsök samt andra praktiska erfarenheter. Sorter för vilka erfarenheten fortfarande är begränsad placeras i andra gruppen.

Aphanomyces	Nya sorter placeras i grupp 2 i bokstavsordning. Utvärdering sker årligen och efterhand som kunskapen om sortens toleransförmåga växer kan sorten lyftas till "1. Bästa val" eller flyttas ner till sämre val.
Blästning	Betor som inte blivit fullgott blästade i fält blastas i provtvätten genom att skära av blasten tillsammans med minimal mängd nacke. Hög blästvikt indikerar svårigheter att blasta väl med små betförluster i fält.
Växtsätt	Sorterna är listade från mest högväxande och neråt. Prioriteras frostskydd genom lågt växtsätt bör sorter i nedre delen på tabellen väljas.

Steg 1	Behov av tolerans mot jordboende skadegörare som Rhizomania, nematoder eller Aphanomyces. Om ja: välj bland aktuella sorter, om nej: gå till sockerskörd.
Steg 2	Välj i första hand bland sorter i grön kolumn.
Steg 3	Studera övriga variabler och bilda dig en uppfattning om sortens profil, svagheter och styrkor.